

مدیریت جهادی و اثربخشی عملکرد در مدیریت فرهنگی

تالیف: محسن فرزاد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مدیریت جهادی و اثربخشی عملکرد در مدیریت فرهنگی

تالیف:

محسن فرزاد

دانش آموخته رشته مدیریت فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

انتشارات موجک

سرشناسه: فرزاد، محسن، ۱۳۶۲-

عنوان و نام پدیدآور: مدیریت جهادی و اثربخشی عملکرد در مدیریت فرهنگی / تالیف محسن فرزاد.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۱۳۹ ص.

شابک: ۷-۴۷۶-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۱۳۶۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۲۹] - ۱۳۹.

موضوع: مدیریت (اسلام)

موضوع: Management -- Religious aspects -- Islam

موضوع: جهاد -- جنبه‌های اجتماعی -- ایران

موضوع: Jihad -- Social aspects -- Iran

موضوع: مدیریت فرهنگی

موضوع: Cultural animation

موضوع: کار گروهی در خدمات اجتماعی

موضوع: Social service -- Teamwork

رده بندی کنگره: BP ۲۳۲/۶۷

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۶۵۸

شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۷۳۳۹۲

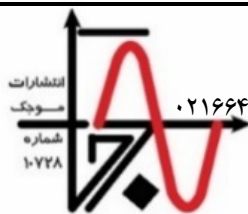
انتشارات موجک

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ | کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۰۲۶۵۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: مدیریت جهادی و اثربخشی عملکرد در مدیریت فرهنگی

تالیف: محسن فرزاد

مشخصات ظاهری: ۱۳۹ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۱، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۱۳۶۰۰۰۰ ریال، شابک: ۷-۴۷۶-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ

و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده

قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

این اثر کوچک را تقدیم می‌کنم به ملتی که در سده اخیر سه نهضت و قیام بزرگ از موج و دریای همبستگی آنها برخاست انقلاب مشروطه، نهضت ملی شدن نفت و انقلاب اسلامی ۵۷، و برای کوچه به کوچه خیابان‌ها و محلاتی که از متن آنها شهدای انقلاب و شهدای دفاع مقدس و شهدای مدافع حرم و شهدای مدافع سلامت دل به ملکوت خشنودی رضای حق سپردند و ذره‌ای در دفاع از آرمان‌های اسلامی و امنیت هموطنان سستی نوزیدند،

و با افتخار تقدیم به روح پدر گرامی‌ام که زخم جانبازی و نشان عاشقی روزهای جنگ بر سینه داشت و النهایه به یاران شهیدش پیوست، امید که توانسته باشم در آنچه مدعای کتاب است قدمی برداشته و شرمنده خواننده گرامی نباشم و از پیشنهادات صائب و راهنمایی شما گرامیان بهره‌مند شوم.

با تقدیم ارادت

محسن فرزاد

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش‌گفتار..... ۱۱

فصل اول: کلیات ۱۵

۱-۱ مقدمه ۱۵

۲-۱ مفهوم لغوی جهاد ۲۱

۳-۱ مفهوم اصطلاحی جهاد ۲۲

۴-۱ مفهوم مدیریت جهادی ۲۳

۵-۱ مفهوم مدیریت جهادی در آیات و روایات ۲۳

۶-۱ توسعه مدیریت فرهنگی ۲۵

۷-۱ مفهوم مدیریت اسلامی ۲۹

۸-۱ اصول مدیریت اسلامی ۳۱

۹-۱ اهمیت مدیریت جهادی و اثربخشی عملکرد سازمان فرهنگی ۳۵

فصل دوم: مدیریت جهادی ۴۱

۱-۲ مقدمه ۴۱

۲-۲ مدیریت جهادی ۴۲

۳-۲ مفهوم مدیریت جهادی ۴۶

۴-۲ اهمیت و ضرورت مدیریت جهادی ۵۲

- ۵-۲ ویژگی‌های مدیریت جهادی ۵۴
- ۶-۲ مؤلفه‌های مدیر جهادی ۵۷
- ۷-۲ شاخص‌های مدیریت جهادی ۵۸
- ۸-۲ ارکان مدیریت جهادی ۶۱
- ۹-۲ فرهنگ جهادی ۶۹
- ۱۰-۲ اصول فرهنگ جهادی ۷۲
- ۱۱-۲ ویژگی‌های فرهنگ جهادی ۷۴
- ۱-۱۱-۲ خود باوری ۷۵
- ۲-۱۱-۲ مطالبه‌گری ۷۵
- ۳-۱۱-۲ دین باوری ۷۶
- ۴-۱۱-۲ الگوسازی بومی ۷۶
- ۵-۱۱-۲ خلاقیت و نوآوری ۷۷
- ۶-۱۱-۲ همدلی و اتحاد ۷۷
- ۷-۱۱-۲ استفاده بهینه از منابع ۷۸
- ۸-۱۱-۲ اولویت به استفاده از کالای ایرانی ۷۸
- ۹-۱۱-۲ فرهنگ سازی ۷۹
- ۱۰-۱۱-۲ ولایت محوری ۷۹
- ۱۱-۱۱-۲ اینتارگری ۸۰
- ۱۲-۱۱-۲ مردمی بودن ۸۰
- ۱۳-۱۱-۲ انعطاف پذیری ۸۱
- ۱۴-۱۱-۲ دین مداری و ولایت محوری ۸۱
- ۱۵-۱۱-۲ اعتماد متقابل و در تمامی سطوح سازمانی ۸۳

فصل سوم: اثربخشی عملکرد مدیریت فرهنگی ۸۵

- ۱-۳ مقدمه ۸۵

- ۲-۳ اثربخشی عملکرد ۸۵
- ۳-۳ اثربخشی عملکرد سازمانی ۸۶
- ۴-۳ تاریخچه اثربخشی عملکرد سازمانی ۸۹
- ۵-۳ اثربخشی عملکرد مدیریت فرهنگی ۹۱
- ۶-۳ عوامل موثر در اثربخشی عملکرد سازمان ۹۵
- ۷-۳ نگرش‌های مربوط به سنجش اثربخشی عملکرد ۹۷
- ۱-۷-۳ نگرش‌های سنتی برای سنجش اثربخشی عملکرد ۹۷
- ۲-۷-۳ نگرش‌های جدید برای سنجش اثربخشی عملکرد ۹۹
- ۸-۳ سنجش اثربخشی عملکرد ۱۰۱
- ۱-۸-۳ ادغام معیارهای اثربخشی ۱۰۲
- ۲-۸-۳ افزایش اثربخشی سازمان‌ها ۱۰۲
- ۳-۸-۳ تئوری‌های محتوایی انگیزش ۱۰۲
- ۴-۸-۳ تئوری‌های فرایندی انگیزش ۱۰۳
- ۵-۸-۳ تئوری‌های معاصر ۱۰۳
- ۹-۳ مدل‌های اثربخشی عملکرد سازمانی ۱۰۳
- ۱-۹-۳ مدل هدف ۱۰۴
- ۲-۹-۳ مدل سیستمی ۱۰۵
- ۳-۹-۳ مدل ذی‌نفعان استراتژیک ۱۰۵
- ۴-۹-۳ مدل ارزش‌های رقابتی ۱۰۶
- ۵-۹-۳ مدل عدم اثربخشی ۱۰۷

فصل چهارم: جمع‌بندی ۱۰۹

- ۱-۴ مقدمه ۱۰۹
- ۲-۴ مدیریت جهادی ۱۰۹
- ۳-۴ ابعاد و مولفه‌های مدیریت جهادی ۱۱۱

- ۴-۴ ویژگی‌های مدیریت جهادی ۱۱۲
- ۴-۵ تحقق منشور توسعه فرهنگی و اخلاقی بر اساس آموزه‌های قرآنی و منویات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) ۱۱۴
- ۴-۶ شاخص‌های قرآنی توسعه فرهنگی ۱۱۵
- ۴-۷ عملکرد سازمانی ۱۲۰
- ۴-۸ اثربخشی عملکرد سازمانی ۱۲۱
- ۴-۹ عوامل مؤثر در اثربخشی عملکرد کارکنان ۱۲۲
- ۴-۹-۱ عوامل بیرون‌زا ۱۲۴
- ۴-۹-۲ عوامل درون‌زا ۱۲۵

- منابع** ۱۲۹
- منابع فارسی ۱۲۹
- منابع لاتین ۱۳۸

پیش‌گفتار

مدیریت جهادی را می‌توان یکی از مفاهیم جدید در علم مدیریت دانست که متناسب با شرایط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی کشور ایران است. البته همانطور که مفهوم مدیریت سابقه‌ای دیرینه در تمدن تاریخی و منابع دینی دارد ولی کلیت مدیریت به عنوان یک علم، از اواخر قرن هجدهم میلادی با تئوری تقسیم کار آدام اسمیت شکل گرفته است؛ مفهوم مدیریت جهادی، در حالیکه سابقه دیرینه‌ای در تمدن ایرانی و منابع دین مبین اسلام دارد و مبانی فلسفی و الگوی علمی خود را از این منابع می‌گیرد، یک مفهوم جدید به شمار می‌آید.

مدیریت جهادی واجد خصوصیات و ویژگی‌هایی است که می‌تواند در موفقیت سازمان‌ها نقش اساسی ایفا نماید، این ویژگی‌ها در بطن دستورها، توصیه‌ها، نظرها و شیوه‌های بکار گرفته شده توسط پیشوایان دین حضور و وجود عینی دارد، ولی برای استفاده از آن در سطوح سازمانی و کاربردی کردن آنها در سازمان‌ها، نیاز به کار پیشگامانه و دور از هراس و خود کم بینی صاحب نظران مدیریت و پژوهش دارد. بر اساس تبیین مفهوم مدیریت جهادی، می‌توان مشاهده نمود که این رویکرد مدیریتی دارای یک اصل محوری و بنیادی است که آن تاکید تام بر معنویت و ارزش‌های اخلاقی-اسلامی-انسانی است. در واقع، مدیریت جهادی بدون معنویت وجود نخواهد داشت. امروزه با پیشرفت‌های علم مدیریت، تاثیر معنویت بر شاخص‌های کارآمدی، کارایی، سلامت سازمانی، خدمت‌دهی مناسب، بهره‌وری، تکریم و ... به اثبات رسیده است (بوداچی و شادی، ۱۳۹۳)

مدیریت جهادی به مدیریتی اطلاق می‌شود که از یکسو با علم و دانش روز بشری سر و کار دارد و از سوی دیگر با مفهوم جهاد، بار معنایی انقلابی و ارزشی آن، ارتباطی تنگاتنگ دارد. در این نوع مدیریت تأکید بر عقلانیت مکتبی به معنای بهره‌مندی از جدیدترین و به‌روزترین روش‌های مدیریت اما با جهت‌گیری ارزشی و انقلابی است. مقام معظم رهبری در بیان مدیریت جهادی فرموده‌اند: باید

روحیه خدمت به مردم با نیت خدایی و با تکیه بر علم و درایت یا همان روحیه مدیریت جهادی حاکم باشد تا بتوان از مشکلات عبور کرد و به پیش رفت. اگر مدیریت جهادی یا همان کار و تلاش با نیت الهی و مبتنی بر علم و درایت حاکم باشد، مشکلات کشور، در شرایط کنونی فشارهای خباثت‌آمیز قدرت‌های جهانی و در شرایط دیگر، قابل حل است و کشور حرکت رو به جلو را ادامه خواهد داد. (۱۳۹۲/۱۰/۲۳) دیدار شهردار و شورای اسلامی شهر تهران با رهبر انقلاب

پس می‌توانیم بگوییم: مدیریت جهادی یعنی مدیریت عالمانه، عقلانی، مردمی مبتنی بر ارزش‌های الهی و انقلابی یا به عبارت دیگر مدیریت دانش‌مدار، عقل‌محور، مردم‌گرا، ارزش‌بنیاد، معنویت‌پایه. بر این اساس مؤلفه‌های مدیریت جهادی را چنین می‌توان برشمرد:

- ۱- احساس تکلیف و مسئولیت و وجدان کاری. ۲- سختکوشی، پرکاری و سرعت عمل در کارها
- به عنوان ارزش اسلامی و ملی. ۳- کار با نیت الهی و معنویت. ۴- رعایت تقوا: تقوای فردی؛ تقوای سیاسی؛ تقوای اقتصادی. ۵- تکیه بر علم و درایت و دانش و تخصص. ۶- بهره‌وری و خدمت‌دهی مناسب.
- ۷- نهادینه کردن تکریم، اخلاق و ارزش‌های دینی. ۸- ارجحیت منافع و مصالح ملی بر منافع فردی و جناحی. ۹- کارآمدی و کارایی. ۱۰- سلامت سازمانی و اهمیت دادن به بیت‌المال.
- ۱۱- مردم‌گرایی. ۱۲- پویایی. ۱۳- نوآوری. ۱۴- انعطاف‌پذیری

مهم‌ترین شاخصه‌های راهبرد جهادی عبارت‌اند از: اصالت ابلاغ پیام و هدایت انسان، قاطعیت در اجرای ارزش‌های انسانی، تکیه بر آرمان‌های انسانی در عین واقع‌گرایی، انعطاف‌گرایی در چارچوب ارزش‌ها، احترام به ارزش‌های ملت‌ها، پابندی به تعهدات، منع ارزش‌گذاری افراد جز بر اساس ایمان و تقوا، صلاحیت علمی و عملی و اخلاق‌گرایی.

گذشته از آنکه جهاد ضمانت اجرای دفاع از حقوق انسان‌ها به حساب می‌آید، حمایت از صلح پایدار، تأمین امنیت فراگیر، ریشه‌سوزی زمینه‌های خشونت، گسترش دانایی و پیشرفت، گسترش گفت‌وگو، کمال و دفاع از سعادت انسان، نفی سلطه و استکبار، زمینه‌سازی برای حاکمیت جهانی اسلام به عنوان تأمین‌کننده حقوق واقعی انسان، تلقی دفاع به مثابه حق و تکلیف، مبارزه با فرهنگ سرمایه‌داری، تعدیل اصل عدم مداخله، ایفای نقش کیفری در برابر متجاوزان، ایفای نقش بازدارنده و پیشگیرانه از نقض حقوق بشر، مبارزه با شرک به عنوان مانع اساسی سعادت انسان، سالم‌سازی انگیزه متولیان حقوق بشر، ارائه مدل حیات طیبه، گسترش معنویت، حمایت از مردم سالاری با

پشتوانه دین، حمایت و نهادینه‌سازی اصل بنیادین وفای به عهد، مقابله با مکاتب و اندیشه‌های ضد بشری ملی‌گرایانه و نژادپرستانه را در نهاد خود دارد.

اثربخشی عملکرد نیز عبارت است از درجه‌ای که یک سیستم می‌خواسته اعمالی انجام دهد که عملاً انجام داده است. یا درجه‌ای که کارهای صحیح به انجام رسیده است از نظر پیتر دراگر اثربخشی برخلاف کارآیی در برنامه‌ریزی استراتژیک مدنظر است. فرآیند صحیح برنامه‌ریزی به اثربخشی آن برنامه مربوط است. زیرا در طی آن تصمیم‌گیری می‌شود که چه چیزی می‌خواهد انجام گیرد، چه زمانی می‌خواهند آن را انجام دهید و چه کیفیتی در این رابطه انتخاب می‌شود (الوانی، ۱۳۷۳: ۱۵). کتاب حاضر با هدف آشنایی خوانندگان با مباحث مرتبط با مدیریت جهادی و اثربخشی عملکرد در مدیریت فرهنگی، طی چهار فصل به شرح زیر تدوین و تنظیم شده است:

فصل اول به کلیات اختصاص دارد.

فصل دوم پیرامون مدیریت جهادی نگاشته شده است.

در فصل سوم پیرامون اثربخشی عملکرد در مدیریت فرهنگی، مطالبی ارائه شده است.

فصل چهارم نیز به جمع‌بندی اختصاص دارد.

محسن فرزاد

تابستان ۱۴۰۱

Jihadi management and performance effectiveness in cultural management

Mohsen Farzad

مدیریت جهادی را می‌توان یکی از مفاهیم جدید در علم مدیریت دانست که متناسب با شرایط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی کشور ایران است. البته همانطور که مفهوم مدیریت سابقه‌ای دیرینه در تمدن تاریخی و منابع دینی دارد ولی کلیت مدیریت به عنوان یک علم، از اواخر قرن هجدهم میلادی با تئوری تقسیم کار آدام اسمیت شکل گرفته است؛ مفهوم مدیریت جهادی، در حالیکه سابقه دیرینه‌ای در تمدن ایرانی و منابع دین مبین اسلام دارد و مبانی فلسفی و الگوی علمی خود را از این منابع می‌گیرد، یک مفهوم جدید به شمار می‌آید.

مدیریت جهادی واجد خصوصیات و ویژگی‌هایی است که می‌تواند در موفقیت سازمان‌ها نقش اساسی ایفا نماید، این ویژگی‌ها در بطن دستورها، توصیه‌ها، نظرها و شیوه‌های بکار گرفته شده توسط پیشوایان دین حضور و وجود عینی دارد، ولی برای استفاده از آن در سطوح سازمانی و کاربردی کردن آنها در سازمان‌ها، نیاز به کار پیشگامانه و دور از هراس و خود کم بینی صاحب نظران مدیریت و پژوهش دارد. بر اساس تبیین مفهوم مدیریت جهادی، می‌توان مشاهده نمود که این رویکرد مدیریتی دارای یک اصل محوری و بنیادی است که آن تاکید تام بر معنویت و ارزش‌های اخلاقی- اسلامی- انسانی است. در واقع، مدیریت جهادی بدون معنویت وجود نخواهد داشت. امروزه با پیشرفت‌های علم مدیریت، تاثیر معنویت بر شاخص‌های کارآمدی، کارایی، سلامت سازمانی، خدمت‌دهی مناسب، بهره‌وری، تکریم و ... به اثبات رسیده است.

مدیریت جهادی به مدیریتی اطلاق می‌شود که از یکسو با علم و دانش روز بشری سر و کار دارد و از سوی دیگر با مفهوم جهاد، بار معنایی انقلابی و ارزشی آن، ارتباطی تنگاتنگ دارد. در این نوع مدیریت تأکید بر عقلانیت مکتبی به معنای بهره‌مندی از جدیدترین و به روزترین روش‌های مدیریت اما با جهت‌گیری ارزشی و انقلابی است.

